

اظهار نظر کارشناسی درباره:

«لایحه حمایت قضایی و بیمه‌ای از مأموران یگان حفاظت دستگاه‌های اجرایی»

(اعاده شده از شورای نگهبان (۲))

مقدمه

لایحه حمایت قضایی و بیمه‌ای از مأموران یگان حفاظت دستگاه‌های اجرایی که در تاریخ ۱۳۹۸/۴/۵ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده بود، پس از ارسال نزد شورای نگهبان با ایراداتی مواجه گردید. این ایرادات به موجب مصوبه مورخ ۱۳۹۸/۱۱/۷ مجلس شورای اسلامی مورد اصلاح قرار گرفت. شورای محترم نگهبان در ارزیابی اصلاحات به عمل آمده همچنان در دو مورد مصوبه اصلاحی را واجد ایراد دانسته است که کمیسیون قضایی - حقوقی در راستای رفع این ایرادات اصلاحاتی را در مصوبه به عمل آورده است. در ادامه به بررسی مصوبه کمیسیون از حیث رفع ایرادات شورای نگهبان پرداخته خواهد شد.

مخصوص سخن علنی

مشخصات لایحه

دوره دهم - سال چهارم

شماره ثبت:

۲۸۴

شماره چاپ:

۱۸۷۳

تاریخ چاپ:

معاونت پژوهش‌های

سیاسی - حقوقی

دفتر مطالعات

حقوقی

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۲۴۰۱۵۴۹۱-۳

تاریخ انتشار:

۱۳۹۹/۲/۲۰

بررسی اصلاحیه کمیسیون در خصوص ایرادهای شورای محترم نگهبان

۱. شورای محترم نگهبان در مرحله اول ایرادات، ماده (۱) مصوبه را از حیث تسری احکام قانون به کارگیری سلاح در موارد ضروری به اقدامات مأموران محیط زیست و منابع طبیعی که ممکن است منجر به قتل یا جرح شود را واجد ابهام دانسته است. مجلس شورای اسلامی با اصلاح ماده مذکور در راستای رفع ابهام اقدام نمود. این حال شورای محترم نگهبان در ارزیابی این اصلاحیه مقرر داشته است علی‌رغم اصلاحات انجام گرفته در مصوبه مجلس، ابهام مذکور کماکان باقی است.

در راستای رفع این ابهام در مصوبه کمیسیون قضایی - حقوقی، موارد مجاز به کارگیری سلاح با تصریح و ارجاع به بندهای مقرر در ماده (۳) قانون به کارگیری سلاح توسط مأموران مسلح در موارد ضروری مصوب ۱۳۷۳ و همچنین الحاق یک تبصره به ماده مورد بحث مشخص گردیده است.

بر همین اساس ماده (۱) به ترتیب زیر اصلاح گردیده و یک تبصره به عنوان تبصره «۱» به آن الحاق گردیده است:

«مأموران یگان حفاظت محیط زیست و جنگل‌بانی که در قالب دستورالعمل تشکیل یگان‌های حفاظت در دستگاه‌های اجرایی تسلیح و ضابط خاص قضایی محسوب می‌شوند صرفاً در خصوص بندهای «۱، ۲ و ۳» ماده (۳) قانون به کارگیری سلاح توسط نیروهای مسلح در موارد ضروری مصوب ۱۳۷۳/۱۰/۱۸، حق به کارگیری سلاح در انجام وظایف و مأموریت‌های سازمانی خود را دارند. مأموران مزبور از حیث تکالیف، وظایف و مسئولیت‌های کیفی و مدنی ناشی از به کارگیری سلاح در موارد مذکور مشمول قانون فوق‌الذکر می‌باشند، دستگاه اجرایی مربوطه از حیث تکالیف خود در قبال مأموران مذکور از جمله پرداخت دیه و جبران خسارت، مشمول قانون مذکور می‌باشند.

تبصره «۱»: به کارگیری سلاح در خصوص بند «۴» قانون مذکور در صورتی مجاز خواهد بود که ضمن رعایت تمامی ضوابط مقرر از جمله تبصره «۳» ماده (۳) و ماده (۷) قانون مذکور، از هیچ طرق دیگری همچون به کارگیری سلاح غیرکشنده امکان دستگیری و متوقف نمودن مرتکبین وجود نداشته باشد».

بندهای «۱»، «۲» و «۳» که در ماده فوق به آنها ارجاع گردیده است عبارتند از:

۱. برای دفاع از خود در برابر کسی که با سلاح سرد یا گرم به آنان حمله نماید.
۲. برای دفاع از خود در برابر یک یا چند نفر که بدون سلاح حمله می‌آورند ولی اوضاع و احوال طوری باشد که بدون به کارگیری سلاح مدافعه شخصی امکان نداشته باشد.

۳. در صورتی که مأمورین مذکور مشاهده کنند که یک یا چند نفر مورد حمله واقع شده و جان آنان در خطر است. در خصوص بند «۴» نیز که در تبصره آمده است، مطابق قانون فوق‌الذکر، به کارگیری سلاح برای دستگیری سارق و قاطع‌الطریق و کسی که اقدام به ترور و یا تخریب و یا انفجار نموده و در حال فرار باشد مجاز دانسته شده است که در تبصره الحاقی با رعایت مراتب و ضوابطی از جمله تبصره «۳» ماده (۳) و ماده (۷) قانون مذکور^۱ به کارگیری سلاح توسط مأمورین یگان حفاظت محیط زیست و جنگل‌بانی مجاز دانسته شده است.

با توجه به احصای موارد مجاز به کارگیری سلاح توسط مأمورین یگان حفاظت محیط زیست و جنگل‌بانی به نظر می‌رسد ابهام مذکور مرتفع گردیده است.

۴. مطابق نظر شورای محترم نگهبان مغایرت تبصره «۲» ماده (۲) در خصوص الزام دستگاه‌های موضوع این لایحه برای پرداخت خسارات وارده به نیروهای مردمی که به صورت داوطلبانه در اقدامات مرتبط با پیشگیری و اطفای حریق در جنگل‌ها و مراتع کشور همکاری داشته‌اند، با اصل هفتادوپنجم قانون اساسی همچنان باقی می‌باشد. در راستای رفع این ایراد تبصره «۲» مذکور حذف گردیده است.

جمع‌بندی

با عنایت به مطالب مذکور در این گزارش به نظر می‌رسد اصلاحیه کمیسیون قضایی می‌تواند رافع ایراد شورای محترم نگهبان باشد از این رو تصویب آن پیشنهاد می‌شود.

۱. تبصره «۳» ماده (۳): (از قانون به کارگیری سلاح در موارد ضروری) مأمورین مسلح در کلیه موارد مندرج در این قانون در صورتی مجازند از سلاح استفاده نمایند که اولاً "چاره‌ای جز به کارگیری سلاح نداشته باشند، ثانیاً در صورت امکان مراتب:

الف) تیر هوایی

ب) تیراندازی کمر به پایین

ج) تیراندازی کمر به بالا را رعایت نمایند.

ماده (۷) (از قانون به کارگیری سلاح در موارد ضروری): مأمورین موضوع این قانون هنگام به کارگیری سلاح باید حتی‌المقدور پا را هدف قرار بدهند و مراقبت نمایند که اقدام آنان منجر به فوت نشود و به اشخاص ثالث که دخیل در ماجرا نمی‌باشند آسیب نرسد.